

بررسی میزان اعتماد اجتماعی دانشجویان به اساتید دانشگاه و عوامل مرتبط با آن (نمونه مورد بررسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام)

دکتر یارمحمد قاسمی*، علی علی زمانی**

چکیده: در این مقاله تلاش بر این است نشان داده شود که دانشجویان تا چه اندازه به اساتید دانشگاه آزاد اعتماد دارند و مهم‌ترین عوامل مرتبط با این اعتماد کدامند؟

از این منظر ضمن مرور فضای مفهومی موضوع و نظریه‌های مرتبط، دیدگاه زتومکا برای تبیین مسئله مذکور انتخاب شده و برای تکمیل بررسی از نظریه‌های هومنز و راولز نیز بهره‌گیری شده است.

تعداد ۳۵۳ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم با لحاظ کردن جنس و مقطع تحصیلی انتخاب و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه اطلاعات جمع‌آوری گردید.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین متغیرهای مستقل (وضعیت اقتصادی دانشجویان، مناسبات غیررسمی با اساتید و مقطع تحصیلی دانشجویان) با میزان اعتماد آنها به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد.

کلید واژه‌ها: اعتماد اجتماعی، وضعیت اقتصادی، احساس تعلق اجتماعی، عدالت توزیع، روابط یا مناسبات غیر رسمی.

مقدمه

اعتماد یکی از مهم‌ترین جنبه‌های روابط انسانی و زمینه ساز مشارکت و همکاری میان اعضای جامعه است. در جوامع گذشته به دلیل بافت فرهنگی، سیاسی و اجتماعی، اعتماد بین افراد بالا بود، زیرا جامعه سنتی موافق با نظام ارزشی واحد است و در آن یکدلی و همدلی وجود دارد، اما با پیشرفت و گستردگی تقسیم کار اجتماعی در جوامع امروزه این وضعیت تغییر کرده است. با توجه به اینکه در کشورمان ایران جمعیت جامعه را بیشتر جوانان تشکیل می‌دهند و در شرایط فعلی جامعه، دیگر مردم یکدست نیستند و با گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن و

* استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام

** کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

همچنین گسترش نظام ارتباط و تعاملات، ساختار سنی جامعه در معرض دگرگونی قرار گرفته و از این رو نیاز مبرم به یک نیروی نظم دهنده و استحکام بخش پایه‌های ارتباطات اجتماعی داریم.

در جوامع سنتی اعتماد محدود به سطح خانوادگی، محلی و خویشاوندی است، اما با پیچیده‌تر شدن فناوری ارتباطات و صنعتی شدن جوامع، نیاز به اعتماد فقط به سطوح خانوادگی محدود نمی‌شود، بلکه از سطح جوامع کوچک فراتر می‌رود و کلیه سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی را در بر می‌گیرد، لذا توجه به اعتماد در سطح ملی نیز اهمیت قابل ملاحظه‌ای دارد.

طرح مسئله

گسترده‌گی و پیشرفت تقسیم کار اجتماعی در جوامع امروز باعث شده است خانواده بسیاری از کارکردهای پیشین خود را به نهادهای مدرن واگذار کند یکی از این نهادها، آموزش و پرورش است که کار تعلیم و تربیت فرزندانمان را از مقطع پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی تا دبیرستان (متوسطه) و دانشگاه، به‌طور منظم و در فرایندی نسبتاً طولانی بر عهده دارد. زمانی این فرایند به درستی اجرا خواهد شد که بین عناصر تعلیم و تربیت، یعنی دانشجویان - اساتید، تا حدودی اعتماد وجود داشته باشد. به همین دلیل در این تحقیق با توجه به اهمیت وظایف دانشگاه به بررسی میزان اعتماد دانشجویان به اساتید و عوامل مرتبط با آن می‌پردازیم.

هدف کلی تعیین میزان اعتماد اجتماعی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام به اساتید این دانشگاه و شناسایی عوامل مرتبط با آن است.

در کنار این هدف اصلی، اهداف جزئی زیر را نیز بررسی خواهیم کرد:

الف: تعیین ارتباط بین وضعیت اقتصادی خانواده دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

ب: شناسایی ارتباط بین میزان احساس تعلق اجتماعی دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

پ: تعیین رابطه بین احساس دانشجویان در مورد عدالت توزیعی در جامعه با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

ت: شناسایی رابطه بین سال تحصیلی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

ث: تعیین رابطه بین جنسیت دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

ج: شناسایی رابطه بین وجود مناسبات غیر رسمی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه.

مبانی نظری

در زبان فارسی اعتماد مترادف با اطمینان، وثوق، باور و اعتقاد، تکیه کردن، متکی شدن به کسی و کاری را بی‌گمان به کسی سپردن است. (معین، ج ۱، ۱۳۷۷: ۳۲۰) مفهوم اعتماد تمامی جنبه‌های زندگی بشری را شکل می‌دهد. نکته اساسی در تعریف اعتماد چندگانگی در تعریف این مفهوم از یکسو و عدم وفاق در مورد هسته اساسی آن است. با وجود این اندیشمندان تعاریف مفهومی بسیاری از اعتماد ارائه داده‌اند که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود.

دورکیم^۱ اعتماد را آرامشی می‌داند که حاصل زندگی مسالمت‌آمیز بشر در کنار همنوعانش در حالت صلح و به دور از هر گونه دشمنی و خصومت است. فوکویاما^۲ اعتماد را مشارکت در ارزش‌ها و هنجارهای غیررسمی در میان اعضای گروهی که همکاری و تعاون میانشان مجاز است می‌داند. پیتر بلاو^۳ گسترش مبادلات اجتماعی در جامعه را عامل اصلی اعتماد در میان مردم می‌داند (نورپور، ۱۳۸۵: ۱۰). به اعتقاد جانسون اگر چه اعتماد خصیصه‌ای شخصیتی نیست، بلکه جنبه‌ای از روابط محسوب می‌شود که مدام در حال تغییر است، رابطه مبتنی بر اعتماد واجد عناصر زیر است (جانسون، ۱۹۹۳ به نقل از علی نظری، ۱۳۸۴: ۱۲):

۱- صداقت ۲- صراحت ۳- سهیم کردن ۴- تمایلات همکاری جویانه ۵- اطمینان
زمانی می‌توانیم بگوییم که فردی به دیگران اعتماد دارد که ویژگی‌های فوق‌الذکر را در رابطه خود با دیگران بروز دهد. در مقاله حاضر برای سنجش اعتماد بین شخصی، معرف‌های صداقت، سهیم کردن، تمایلات همکاری جویانه و اطمینان که ویژگی‌هایی قابل مشاهده‌اند در نظر گرفته می‌شوند. برای روشن شدن فضای مفهومی اعتماد به تعریف معرف‌های مذکور می‌پردازیم.

۱- صداقت: تطابق میان اعمال و گفتار با اعتقاد به گرایش‌های درونی است، اگر فرد حاضر باشد در هر شرایطی با دیگران صادق باشد یکی از نشانه‌های اعتماد او به دیگران به حساب می‌آید.

۲- صراحت: شرکت دادن دیگران در اطلاعات، عقاید، افکار و احساسات و غیره... است، از طریق آن فرد افکار، احساسات، ترس‌ها و تردیدهای درونی خود را برای دیگری بیان می‌کند.
۳- سهیم کردن: ارائه منابع و ذخایر (خصوصاً منابع و ذخایر اطلاعات) خود به دیگران با هدف کمک به آنها در نیل به اهداف.

۴- تمایلات همکاری جویانه: بیانگر این است که فرد می‌خواهد با دیگران برای رسیدن به یک هدف مشترک کار کند و این مستلزم هماهنگی فرد با اعمال دیگران است.

۵- اطمینان: تصدیق این امر است که در موقعیت حاضر طرف مقابل توانایی و شایستگی‌های لازم برای حل و فصل مطلوب مسائل کنونی را دارد (همان: ۱۳).

تونیس از اندیشمندانی است که از اجتماع گمانشافت^۱ و جامعه گزلفشافت^۲ سخن به میان آورده است. طبق نظر وی، اجتماع گمانشافتی در بسیاری از ابعاد به یک خانواده بزرگ و گسترده شباهت دارد، به طوری که در آن روابط چهره به چهره است، ولی در گزلفشافت آدم‌ها تنها به دلایل صرفاً ابزاری با دیگران رابطه برقرار می‌کنند، چرا که جست و جوی سود و قدرت در انسان‌های مدرن ذاتی است. بر اساس منطق تونیس، روابط مبتنی بر اعتماد تنها در گمانشافت وجود دارد. اعتماد یک غایت است که درون متن اجتماعی و اقتصادی گمانشافت اتفاق می‌افتد و روابط مبتنی بر اعتماد و مردم قابل اعتماد تنها در اجتماع طبیعی مشاهده می‌شود (میتسال، ۱۳۸۰؛ به نقل از علی نظری، ۱۳۸۴: ۲۰).

به نظر زتومکا، اعتماد لازمه زندگی افراد در جوامع جدید و شهر نشینی است و احتمالاً اعتماد اجتماعی با مواردی نظیر جنسیت، قومیت، نژاد، مذهب، ثروت، تصورات قالبی و پیش داورها ارتباط دارد (از کیا و غفاری، ۱۳۸۲؛ به نقل از علی نظری، ۱۳۸۴: ۲۸).

کنت و نیوتن معتقدند که اعتماد اجتماعی ارتباط گسترده و محکمی با متغیرهای عادی اجتماعی- اقتصادی و سیاست (مانند درآمد، تحصیلات، طبقه، جنس، سن، نژاد، جایگاه شغلی و عضویت در تشکیلات داوطلبانه) ندارد (سایت باشگاه اندیشه).

لهسایبی زاده، با توجه به عوامل تقویت کننده اعتماد اجتماعی می‌گوید: آموزش در سطح خانواده از طریق وسایل ارتباط جمعی و نیز احترام به اقوام، باورها و هنجارهای آنان می‌تواند اعتماد اجتماعی را در بین افراد جامعه درونی کند. خانواده بسیاری از مسائل و مباحث مرتبط با اعتماد اجتماعی را به کودکان منتقل می‌کند، احترام به اقوام، ارزش‌ها، باورها و هنجارهای آنان نیز زمینه ایجاد اعتماد اجتماعی را گسترش می‌دهد (لهسایبی زاده به نقل از حسینی، ۱۳۸۴).

به نظر راولز عدالت توزیعی عدالتی است که مقرر می‌کند هزینه‌ها و فایده‌ها را چگونه باید میان افراد جامعه توزیع کرد، به عبارت دیگر مراد از عدالت توزیعی این است که چگونه باید خیرات و مواهب اجتماعی توزیع شود تا شبکه روابط اجتماعی عادلانه باشد و از این طریق شاهد جامعه‌ای عدالت محور باشیم. عدالت توزیعی در نوشته‌های فلاسفه و متفکران مختلف دارای یکی از چهار شکل زیر است:

۱- توزیع بر مبنای شایستگی ۲- توزیع بر حسب انصاف ۳- توزیع بر اساس نیاز ۴- توزیع بر اساس اصل برابری. (جان راولز- سده بیستم، برگرفته از مجله اینترنتی فصل نو) احساس بی‌اعتمادی و متناسب نبودن پاداش، هزینه نیز یکی از عوامل مورد نظر در تحلیل هومنز است. بر اساس اصل عدالت توزیعی مورد نظر وی، افراد تصور می‌کنند پاداش کسانی که در تعامل با یکدیگرند باید متناسب با هزینه آنها و سود حاصله نیز متناسب با سرمایه‌گذاریشان باشد. زمانی که فرد تصور کند این اصل رعایت نشده است، احساس خواهد کرد که با او غیرمنصفانه برخورد شده است و به تبع آن اعتماد اجتماعی کاهش خواهد یافت (هاشمی، ۱۳۸۳: ۴۵).

فرضیه‌های پژوهش

بر مبنای نظریه‌های جامعه‌شناختی، فرضیه‌های زیر در این تحقیق مورد آزمون قرار گرفته‌اند:

- ۱- به نظر می‌رسد که: بین وضعیت اقتصادی خانواده دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.
- ۲- به نظر می‌رسد که: بین احساس تعلق اجتماعی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.
- ۳- به نظر می‌رسد که: بین مقطع تحصیلی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد که: بین جنسیت دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.
- ۵- به نظر می‌رسد که: بین مناسبات غیر رسمی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.
- ۶- به نظر می‌رسد که: بین میزان احساس دانشجویان در مورد عدالت توزیعی در جامعه و اعتماد اجتماعی دانشجویان به اساتید دانشگاه رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش: در علوم اجتماعی روش‌های متفاوتی برای تحقیقات علمی وجود دارد (مثل تحقیقات آزمایشی، مشاهده مشارکتی و...) که هر محقق با توجه به موضوع مورد بررسی و شرایطی که در آن قرار دارد، یک یا چند شیوه را برای بررسی موضوع مورد مطالعه انتخاب

می‌کند. در پژوهش حاضر نیز با توجه به موضوع مورد بررسی و ویژگی جامعه آماری، از روش پیمایشی^۱ استفاده شده است.

- **جامعه‌ی آماری:** جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام است که در سال تحصیلی ۱۳۸۷ مشغول به تحصیل بوده‌اند و تعداد آنان ۴۳۹۳ نفر است. (که از این تعداد ۲۰۰۴ نفر زن و ۲۳۸۹ مرد، ۷۹۷ نفر سال اول، ۱۱۴۴ نفر سال دوم، ۱۱۵۸ نفر سال سوم و ۱۲۹۴ نفر سال چهارم دانشگاه می‌باشد).

- **حجم نمونه و روش نمونه‌گیری:** برای تعیین حجم نمونه آماری با استفاده از برآورد تعداد نمونه یعنی فرمول کوکران، حجم نمونه ۳۵۳ نفر تعیین شد:

در این پژوهش تعداد ۳۵۳ پرسش‌نامه محقق ساخته در بین دانشجویان رشته‌های مختلف کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام به صورت تصادفی طبقه‌ای متناسب با جنس و سال تحصیلی دانشجویان توزیع شد. از این تعداد ۱۶۱ نفر زن و ۱۹۲ نفر مرد هستند (و از کل افراد نمونه ۶۴ نفر سال اول، ۹۲ نفر سال دوم، ۹۳ نفر سال سوم و ۱۰۴ نفر سال چهارم دانشگاه) بوده‌اند.

- تعریف اجمالی و عملیاتی متغیرهای پژوهش:

مقیاس سنجش	شاخص‌ها (معرف‌ها)	متغیر
رتبه‌ای	۱- صداقت ۲- صراحت ۳- سهیم کردن ۴- تمایلات همکاری جویانه ۵- اطمینان	اعتماد به اساتید
رتبه‌ای	۱- سطح تحصیلات والدین ۲- منزلت شغلی والدین ۳- محل سکونت ۴- میزان درآمد خانواده	وضعیت اقتصادی خانواده دانشجویان
رتبه‌ای	۱- ترجیح ندادن منافع فردی به جمع ۲- تلاش و احساس وظیفه در مقابل حل مشکلات مردم ۳- عدم احساس تنهایی ۴- انتظار کمک از دیگران	احساس تعلق اجتماعی
رتبه‌ای	۱- توزیع مساوی ارتقا ۲- توزیع مساوی پاداشها و انتظارات (برابر با عملکرد افراد) ۳- مساعدت دولت به افراد به طور مساوی ۴- تناسب بین مجازات و نوع تخلف در جامعه	عدالت توزیعی
اسمی	پایه تحصیلی در دوره کارشناسی سال (اول - دوم - سوم - چهارم)	سال تحصیلی
اسمی	زن - مرد	جنسیت

- ۱- شرکت در تیم‌های ورزشی (فوتبال - والیبال و...)
 ۲- عضویت در گروه، تشکل یا انجمن
 ۳- جمع شدن (دور هم نشستن بعد از کلاس درس) در اتاق
 روابط یا مناسبات
 غیر رسمی
 اساتید
 ۴- با اسم کوچک صدا زدن دانشجو
 ۵- میل کردن نوشیدنی با اساتید دانشگاه

توضیحات: در شاخص‌های مربوط به وضعیت اقتصادی خانواده دانشجویان، معیار سنجش میزان هزینه و درآمد خانوار از نوع فاصله‌ای است.

- **ابزار پژوهش:** در پژوهش حاضر برای گردآوری اطلاعات مربوط به بخش نظری تحقیق از روش اسنادی و برای تهیه اطلاعات بخش تجربی از روش میدانی استفاده شد. ابزار تحقیق پرسش‌نامه‌ای بود که شامل سؤال و گویه است. گویه‌ها به صورت چند گزینه‌ای بر روی طیف لیکرت و همچنین سئوال‌ات بسته و باز تنظیم شده است. تا حد امکان در طراحی پرسش‌نامه ترتیب موضوعی رعایت شده است.

اعتماد یا پایایی: روش‌های مختلفی برای اندازه‌گیری اعتماد یا پایایی پرسش‌نامه وجود دارد، روش ما در این پژوهش آلفای کرونباخ بوده است و نتایج بدین صورت است: احساس تعلق اجتماعی ۰/۷۱، عدالت توزیعی ۰/۷۳، اعتماد اجتماعی ۰/۷۰، روابط یا مناسبات غیر رسمی ۰/۷۳، وضعیت اقتصادی ۰/۷۳.

اعتبار یا روایی: برای سنجش اعتبار و روایی ابزار اندازه‌گیری از روش اعتبار صوری استفاده شده است به این صورت که ابزار اندازه‌گیری (پرسش‌نامه) را صاحب‌نظران و اساتید ارزیابی کردند و پس از رفع ایرادها، پرسش‌نامه نهایی تهیه و تکمیل شد.

- **روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:** واحد تجزیه و تحلیل این مطالعه فرد دانشجو است که در یکی از ۲۳ رشته تحصیلی دانشگاه به تحصیل مشغول بوده است.

اطلاعات به دست آمده پس از اجرای مراحل استخراج، کدگذاری، ورود اطلاعات به رایانه، با نرم افزار spss version 11.5 پردازش شد.

اطلاعات به دست آمده در سطح توصیفی در قالب جدول فراوانی، درصد و نمودار در آمار استنباطی ضریب همبستگی اسپیرمن - ضریب لاندا - ضریب اتا - ضریب فی و کای اسکور می‌باشد

یافته‌ها

جدول شماره ۱: آزمون همبستگی بین مناسبات غیر رسمی و اعتماد به اساتید دانشگاه

مناسبات غیر رسمی		نامناسب		مناسب		جمع کل طبقات	
اعتماد اجتماعی	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	جمع کل طبقات
خیلی کم	۵۰	٪۱۴/۶	۰	٪۰	۵۰	٪۱۴/۶	
کم	۴۵	٪۱۳/۱	۰	٪۰	۴۵	٪۱۳/۱	
تاحدودی	۱۰۵	٪۳۰/۶	۱۱	٪۳/۲	۱۱۶	٪۳۳/۸	
زیاد	۷۸	٪۱۲/۷	۸	٪۲/۳	۸۶	٪۲۵/۱	
خیلی زیاد	۴۲	٪۱۲/۲	۴	٪۱/۲	۴۶	٪۱۳/۴	
جمع	۳۲۰	٪۹۳/۳	۲۳	٪۶/۷	۳۴۳	٪۱۰۰	

$\text{phi} = ۰/۱۶۶$ $\text{chi-square} = ۹/۴۴۷$ $\text{sig} = ٪۵$
 $\alpha = ٪۵$ $\text{spearman's rho} = -۰/۱۲۸$ $\text{df} = ۴$

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بین مناسبات غیر رسمی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد. چون سطح معناداری $\text{sig} = ٪۵$ برای رابطه بین مناسبات غیر رسمی دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید برابر با α یعنی $٪۵$ است، پس فرض وجود رابطه معنادار میان آنها تأیید می‌شود.

جدول شماره ۲: آزمون همبستگی میزان احساس عدالت توزیعی در جامعه با اعتماد دانشجویان به اساتید دانشگاه

احساس عدالت توزیعی	خیلی ضعیف		ضعیف		متوسط		خوب		عالی		کل طبقات	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد		
خیلی کم	۲	٪۰/۶	۹	٪۲/۵	۲۱	٪۵/۹	۲۰	٪۵/۷	۱	٪۰/۳	۵۳	٪۱۵/۰
کم	۱	٪۰/۳	۴	٪۱/۱	۱۸	٪۵/۱	۲۶	٪۷/۴	۱	٪۰/۳	۵۰	٪۱۴/۲
تاحدودی	۰	٪۰/۰	۱۴	٪۴/۰	۳۴	٪۹/۶	۶۶	٪۱۸/۷	۴	٪۱/۱	۱۱۸	٪۳۳/۴
زیاد	۰	٪۰/۰	۴	٪۱/۱	۴۰	٪۱۱/۳	۳۸	٪۱۰/۸	۴	٪۱/۱	۸۶	٪۲۴/۴
خیلی زیاد	۱	٪۰/۳	۵	٪۱/۴	۱۳	٪۳/۷	۲۶	٪۷/۴	۱	٪۰/۳	۴۶	٪۱۳/۰
جمع	۴	٪۱/۱	۳۶	٪۱۰/۲	۱۲۶	٪۳۵/۷	۱۷۶	٪۴۹/۹	۱۱	٪۳/۱	۳۵۳	٪۱۰۰

$\text{phi} = ۰/۲۴۹$ $\text{chi-square} = ۲۱/۹۴۷$ $\text{sig} = ۰/۱۴۵$
 $\alpha = ٪۵$ $\text{spearman's rho} = -۰/۱۲۸$ $\text{df} = ۱۶$

نتایج آزمون X^2 در مورد رابطه بین میزان احساس عدالت توزیعی در جامعه با اعتماد دانشجویان به اساتید دانشگاه نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین آنها وجود ندارد. چون سطح معناداری $\text{sig} = ۰/۱۴۵$ از $\alpha = ٪۵$ بزرگ‌تر است، پس فرض رابطه بین میزان احساس عدالت توزیعی در جامعه و اعتماد دانشجویان به اساتید دانشگاه رد می‌شود.

جدول شماره ۳: آزمون همبستگی میزان وضعیت اقتصادی با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه

وضعیت اقتصادی	ضعیف		متوسط		خوب		عالی (مرفه)		جمع کل طبقات	
	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$
خیلی کم	۲۴	۱۶	۱۲	۱۶	۱	۱۲	۱	۱۳	۵۳	۱۵/۰
کم	۱۱	۲۹	۶	۲۹	۴	۱۱	۴	۱۱	۵۰	۱۴/۲
تا حدودی	۴۶	۳۵	۲۸	۳۵	۹	۲۸	۹	۲۵	۱۱۸	۳۳/۴
زیاد	۲۴	۴۱	۱۴	۴۱	۷	۱۴	۷	۲۰	۸۶	۲۴/۴
خیلی زیاد	۱۴	۱۶	۸	۱۶	۸	۲۳	۸	۲۳	۴۶	۱۳/۰
جمع	۱۱۹	۱۳۷	۶۸	۱۳۷	۲۹	۶۸	۲۹	۸۲	۳۵۳	۱۰۰

$\text{phi} = 0/277$ $\text{chi-square} = 27/09$ $\text{sig} = 0/007$
 $\alpha = 5\%$ $\text{spearman's rho} = -0/084$ $\text{df} = 12$

نتایج آزمون فرضیه فوق نشان می‌دهد که بین وضعیت اقتصادی دانشجویان یا میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد. چون سطح معناداری $\text{sig} = 0/007$ از $\alpha = 0/05$ کوچکتر است، پس رابطه بین وضعیت اقتصادی دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه تأیید می‌شود.

جدول شماره ۴: آزمون همبستگی میزان احساس تعلق اجتماعی دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه

احساس تعلق اجتماعی	کاملاً ضعیف		متوسط		خوب		عالی		کل	
	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{3}$
خیلی کم	۶	۶	۶	۶	۱۹	۱۹	۱۶	۱۶	۵۳	۱۵/۰
کم	۴	۱۲	۵	۱۲	۲۱	۲۱	۸	۲۳	۵۰	۱۴/۲
تا حدودی	۱۰	۱۸	۱۴	۱۸	۴۲	۴۲	۳۴	۹۶	۱۱۸	۳۳/۴
زیاد	۴	۱۴	۷	۱۴	۳۸	۳۸	۲۳	۶۵	۸۶	۲۴/۴
خیلی زیاد	۱	۴	۵	۴	۲۲	۲۲	۱۴	۴۰	۴۶	۱۳/۰
جمع	۲۵	۵۴	۳۷	۵۴	۱۴۲	۱۴۲	۹۵	۲۶۹	۳۵۳	۱۰۰

$\text{phi} = 0/198$ $\text{chi-square} = 13/828$ $\text{df} = 16$
 $\text{sig} = 0/612$ $\text{spearman's rho} = -0/91$

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که بین میزان احساس تعلق اجتماعی دانشجویان و اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد. چون سطح معناداری $\text{sig} = 0/612$ برای رابطه بین احساس تعلق اجتماعی دانشجویان با اعتماد آنان به اساتید دانشگاه بیشتر از $\alpha = 0/05$ است، پس فرض وجود رابطه میان آنها رد می‌شود.

جدول شماره ۵: آزمون ضریب همبستگی بین مقطع تحصیلی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه

متغیرها	مقیاس سنجش	لاندا	سطح معناداری
ضریب لاندا		٪۸۳	٪۱۲
اعتماد اجتماعی		٪۴۱	٪۱۶۷
مقطع تحصیلی		٪۱۳۵	٪۱۷
sig= ۰/۰۱۲		$\lambda = ۰/۰۸۳$ لاندا	

یافته‌های جدول نشان می‌دهد که بین مقطع تحصیلی دانشجویان، میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد. چون سطح معناداری $\text{sig} = ۰/۰۱۲$ برای رابطه بین مقطع تحصیلی دانشجویان و اعتماد آنان به اساتید دانشگاه کمتر از $\alpha = ۰/۰۵$ است، پس فرض وجود رابطه بین آنها تأیید می‌شود.

جدول شماره ۶: آزمون ضریب همبستگی بین جنسیت دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه

متغیرها	مقیاس سنجش	اتا Eta
اعتماد		٪۶۸
جنسیت		٪۳۲

اتا $\text{Eta} = ۰/۰۵$

طبق جدول فوق بین جنسیت دانشجویان و میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد. چون ضریب همبستگی اتا $\text{Eta} = ۰/۰۶۸$ برای رابطه بین جنسیت دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه بیشتر از $\alpha = ۰/۰۵$ است، پس فرض وجود رابطه بین آنها رد می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

- بین وضعیت اقتصادی دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد. این واقعیت با یافته کوثری همخوانی دارد.
- بین میزان احساس تعلق اجتماعی دانشجویان و اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد.
- بین مناسبات غیر رسمی دانشجویان با اساتید دانشگاه و میزان اعتماد آنان به اساتید رابطه معناداری وجود دارد. یافته کوثری و نظریه جانسون تأیید کننده این نتیجه هستند.
- بین میزان احساس عدالت توزیعی در جامعه و اعتماد دانشجویان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد. این واقعیت با نظرات راولز و هومنز همخوانی ندارد.

- بین مقطع تحصیلی دانشجویان (سال چندم دانشگاه) با میزان اعتماد آنان به اساتید رابطه معناداری وجود دارد. یافته‌های امیر کافی و محمودیانی و نظریه زتومکا تأیید کننده یافته تحقیق ما هستند، اما نظرات کنت و نیوتن با یافته ما همخوانی ندارد.

- بین جنسیت دانشجویان با میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایجی که امیر کافی و محمدی شکبیا به دست آورده‌اند همخوانی ندارد.

همخوان نبودن نتایج بعضی از فرضیه‌های تحقیق با نظر برخی از صاحب‌نظران شاید به دلایل زیر باشد:

۱- متفاوت بودن ویژگی‌های جامعه آماری این صاحب‌نظران با جامعه آماری تحقیق حاضر.
۲- ضعف پرسشگران پژوهش حاضر در زمینه توجیه پاسخگوین و جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق.

۳- همکاری نکردن یا کوتاهی پاسخگوین در ارائه مطالب؛ در قسمت محدودیت‌های تحقیق بیشتر به این موضوع پرداخته می‌شود.

در این بخش از تحقیق سعی می‌کنیم مهم‌ترین نتایج پژوهش را مورد تحلیل و بحث قرار دهیم. از آنجا که در این پژوهش عواملی از قبیل احساس تعلق اجتماعی، عدالت توزیعی، روابط غیررسمی، جنسیت، مقطع تحصیلی و اعتماد اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته‌اند، نخست تأثیر احساس تعلق اجتماعی بر میزان اعتماد دانشجویان به اساتید دانشگاه را تحلیل می‌کنیم. بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد. و مهم‌ترین نتایج مؤلفه‌های آن عبارتند از: تلاش برای حل مشکلات مردم وظیفه همه شهروندان نیست؛ منافع فردی بر منافع جمع ترجیح داده نمی‌شود؛ از با جمع بودن احساس نشاط نمی‌کنند و نمی‌توان روی کمک دیگران حساب باز کرد. در مورد تأثیرات احساس تعلق اجتماعی بر اعتماد دانشجویان باید گفت که دانشجویان بیشتر فردگرا هستند. در نتیجه میزان احساس تعلق اجتماعی آنها پایین است و در مقایسه با کار گروهی بیشتر گرایش دارند به‌طور انفرادی کارهای محوله را انجام دهند؛ شاید دلیل این فردگرایی را بتوان به جو جامعه، بی توجهی مدیران به تشویق کار گروهی یا روحیه افرادی که کمتر می‌توانند با جمع سازگاری داشته باشند، نسبت داد.

در تحلیل تأثیر متغیر عدالت توزیعی بر اعتماد دانشجویان به اساتید، فرض مبتنی بر رابطه بین دو متغیر رد می‌شود. و از آنجایی که یکی از مسائل مهم در احساس عدالت توزیعی در جامعه تناسب بین عملکرد فرد و پاداش دریافتی و همچنین مجازات شهروندان متخلف در جامعه است، تا وقتی که این مؤلفه‌ها در یک جامعه رعایت نشود، عدالت توزیعی در آن جامعه برقرار نخواهد شد و شاید این امر مهم‌ترین علت عدم رابطه بین دو متغیر عدالت توزیعی و اعتماد اجتماعی باشد.

در تحلیل تأثیر متغیر مناسبات غیر رسمی با اساتید و اعتماد دانشجویان به آنها، فرض مبتنی بر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر مورد تأیید قرار می‌گیرد و رابطه بین مؤلفه‌های آن و اعتماد به اساتید رابطه‌ای منفی است. شاید یکی از دلایل این رابطه منفی، سختگیری اساتید در برقراری رابطه صمیمانه و دوستانه با دانشجویان باشد؛ جو حاکم بر دانشگاه و کلاس درس نیز کمتر تمایل اساتید به ایجاد این نوع رابطه را می‌طلبد.

در مورد تأثیر متغیر جنسیت بر میزان اعتماد دانشجویان به اساتید، فرض مبتنی بر رابطه معنادار بین دو متغیر رد می‌شود. شاید دلیل رد رابطه بین دو متغیر این باشد که چون بیشتر دانشجویان و اساتید بومی هستند، مناسبات غیررسمی بیش از جنسیت بر افزایش اعتماد دانشجویان تأثیر می‌گذارد.

در مورد تأثیر مقطع تحصیلی دانشجویان بر میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه، فرض مبتنی بر رابطه بین دو متغیر تأیید می‌شود. شاید دلیل تأیید چنین رابطه‌ای این باشد که دانشجویان مقاطع تحصیلی بالاتر آشنایی بیشتری با اساتید دارند و در زمینه درسی نیز تجربه بیشتری کسب کرده‌اند، در نتیجه خودتکایی و اعتماد به نفس آنها بیشتر شده است؛ همین امر می‌تواند یکی از دلایل وجود رابطه بین مقطع تحصیلی دانشجویان و میزان اعتماد آنان به اساتید دانشگاه باشد.

منابع فارسی

- امیر کافی. مهدی، (۱۳۷۵)، اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران، دانشکده ادبیات.
- اجاقلو، س. و زاهدی، م. ج. (۱۳۸۴). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین ساکنین شهر زنجان، ایران داک، مجله دوره ششم، شماره ۴، زمستان.
- پور محمدی، ع. ا. (۱۳۷۴). اعتماد به تلویزیون و عوامل مؤثر بر آن. کارشناسی ارشد، رشته پژوهشگری علوم اجتماعی، دانشگاه شهید بهشتی.
- دورکیم، ا. (۱۳۶۰). فلسفه جامعه شناسی. ترجمه: فرحناز خمسه‌ای. مرکز ایرانی مطالعه فرهنگی.
- علی نظری، ن. (۱۳۸۴). بررسی میزان اعتماد اجتماعی دانش آموزان مقطع راهنمایی و متوسطه استان ایلام به اولیاء مدرسه. طرح تحقیقاتی، سازمان آموزش و پرورش استان ایلام.

- فوکومایا. ف. (۱۳۷۹). پایان نظم سرمایه اجتماعی و حفظ آن. ترجمه: غلام عباس توسلی، تهران، چاپ اول، نشر جامعه ایرانیان.
- کوثری. م. (۱۳۷۵). بررسی تأثیر انسجام اجتماعی بر میزان مشارکت روستائیان استان خراسان در فعالیتهای عمرانی. کارشناسی ارشد، رشته جامعه شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- کلانتری. خ. (۱۳۷۸). پردازش و تحلیل داده‌ها و تحقیقات اجتماعی اقتصادی. چاپ سوم، انتشارت فرهنگ صبا.
- گیدنز. آ. (۱۳۷۳). جامعه شناسی. ترجمه: منوچهر منصوری. انتشارات نشرنی.
- گیدنز. آنتونی، پیامدهای مدرنیته. ترجمه محسن ثلاثی، (۱۳۷۷). چاپ اول.
- معین، (۱۳۷۷). فرهنگ لغتنامه فارسی. جلد یک.
- نورپور. ف. (۱۳۸۵). ابعاد میزان اعتماد جوانان بین ۲۰-۳۰ سال شهر تهران و عوامل موثر بر آن. دانشگاه رودهن.
- هاشمی، س. ض. (۱۳۸۳). پلیس و اعتماد اجتماعی. معاونت اجتماعی ناجا اداره کل مطالعات اجتماعی

منابع انگلیسی

- Francis fukuyama. (1999). social capital and civic society. confidence on second generation reform. the- world bank group, social capital for development, what is social capital- cornelia butler flora, " building social capital", north central regional center for rural development iowa state university c folre @ iastate./http://www.ncrcrd.iastate.edu.
- Giddens, A. (1992). the consequences of modernity British-library, catalogoring in publication data.
- Sztompka. (1996). turst and emerging democracy lesson from Poland. International sociology.
- www.aftab.ir/articles/do-dearch.php
- www.atiye.ir/indey.asp
- www.badshyah.net/modules.php
- www.bloyfa.com
- www.sociologyofiran.com/insex.php
- www.fasleno.com/archives/000806.php